

Posudek na bakalářskou práci Kristýny Beránkové *Kreslení pravou mozkovou hemisférou* (kritické zhodnocení metody)

Cílem předložené bakalářské práce je kritické zhodnocení metody *Kreslení pravou mozkovou hemisférou*. Autorka působí několik let jako lektorka kurzů založených na této metodě. Práce je po teoretické stránce zajímavá a v určitých ohledech pečlivě a fundovaně zpracovaná. Studentka dokazuje schopnost práce s literaturou, vývoj kognitivních a především výtvarných dovedností opírá o více zdrojů a prokazuje orientaci v problematice (str. 4-16). Kapitola *Vnímání* celkem správně upozorňuje na „chyby“, kterých se dopouštíme při vnímání a které ovlivňují posléze náš kresebný projev (str. 22-25).

Práce však trpí závažnými metodologickými nedostatky, z nichž nejnápadnější je předpojatost v přístupu k výzkumnému tématu. Hned v úvodu na straně 16 je řečeno, že „*Kreslení pravou mozkovou hemisférou* stojí na pevných základech a v praxi může obstát, neboť po několika dnech na kurzu se kvalita studentských kreseb několikanásobně zvýší...“ (a další podobná prohlášení se objevují dále). Praktickou část autorka zahajuje větou: „Díky mnohaletým zkušenostem jsem si zcela jistá, že po absolvování třídního kurzu *Kreslení pravou mozkovou hemisférou* se kvalita studentských kreseb výrazně zlepší. Chtěla jsem ale porovnat kresby studentů před kurzem a po kurzu a ověřit hypotézu vzestupného gradientu kreseb kursistů v několika ohledech...“ „Výsledky“ pak autorky interpretuje větou „Ačkoliv jsem nezaznamenala výraznější zlepšení v desetiminutových kresbách po kurzu, stěžejní poznání pro mě samozřejmě bylo, že za příznivých podmínek a možnosti použít předlohu a postupy naučené na kurzu, se kresby a zejména pocity studentů zlepšily o to více.“ (To už pochopitelně autorka daty nijak nedokládá.) Z výše uvedeného usuzuji, že autorka nechápe, co je to empirický výzkum. Myslí si patrně, že náplní bakalářské práce by mělo být čtenáře přesvědčit o své pravdě jakýmkoli prostředky.

Metodika není řádně propracovaná, například se nikdy nedozvíme, proč byla zvolena právě ta která metoda (porovnání desetiminutových kreseb portrétů z hlavy před kurzem a 2 měsíce po kurzu) a proč byla vybrána právě daná kritéria pro srovnání, stejně jako se nedozvíme, kdo kresby hodnotil, jak byl vybírán vzorek kreslících, jak byli osloveni, jak se při hodnocení postupovalo, ani jak byly kresby nakonec ohodnoceny – k dispozici je pouze velmi hrubé a nestandardní shrnutí atd. Kapitola *Kvalitativní evaluace kurzu* je nesourodým souborem informací o frekventantech kurzu (např. jejich motivaci, str. 41), vlastní představy o správné práci učitele (např. důraz na trpělivý přístup) a chvály sama sebe v této pozici (není dostatečně podloženo daty a vůbec je problematičké, aby autorka sbírala data k hodnocení vlastní osoby, str. 42).

Kritické zhodnocení metody avizované v názvu bakalářské práce chybí. Kriticky (nikoli však na základě provedeného vědeckého šetření) se autorka vyjadřuje pouze v kapitole *Závěr* (str. 43 a 44), kde vyjmenovává nedostatky kurzu, o kterých ví z vlastní zkušenosti lektorky.

Pochopitelně poukázáním na nedostatky v metodě a použité argumentaci nechci nijak snížit hodnotu samotné obhajované *Metody kreslení pravou hemisférou*. Právě naopak se domnívám, že správným metodickým postupem by autorka mohla dospět k pro ni příznivějším výsledkům, než k těm, jejichž neprůkazností byla sama překvapena.

Na závěr ještě několik poznámek k oné zapeklité pravé hemisféře.

Protože se pravá hemisféra objevuje v názvu samotné výukové metody a protože metoda vychází z teorie o funkční specializaci hemisfér, zdá se na první pohled logické do práce pojednávající o této metodě zařadit kapitolu, ve které by byl nastíněn přehled o současném poznání ohledně specializace a lateralizace hemisfér dokládající či rozšiřující výchozí předpoklady dané výukové metody (zde kapitola *Mozek*). Při takové snaze autor ale nutně

narazí jednak na to, že problematika je velmi komplexní, vyžadující dosti hluboké znalosti přírodních věd, a zadruhé na to, že současné poznatky se ne zcela shodují s dost pravděpodobně zastaralými a zjednodušenými představami zakladatelky dané metody (odhaduji - co je vlastně představa autorky metody se z práce nedozvídáme).

Kapitola Mozek (str. 19-21) nese stopy těchto problémů. Začátek je fakticky nepřesný, avšak navozuje dojem, že můžeme očekávat důkladný anatomický rozbor (popis mikrostruktury mozku), následuje snaha shrnout poznatky o specializaci oblastí mozku, zůstávající ale na začátku cesty (Jak autorka chápe svoje vlastní tvrzení, že specializace vznikly proto, že „v systémech velkého rozsahu se objevily shluky řídice propojených neuronů“? (str. 19).) a po nepřilíživém odbočení k levákům se autorka dalších pokusů o systematické shrnutí vzdává („K tomuto tématu existuje velké množství odborné literatury a cílem mojí bakalářské práce není vypisovat všechny nálezy a hypotézy, které se týkají uspořádání mozku.“). O kousek dále autorka konečně zavedla celou věc do autu tvrzením, že „Důležité je však mít na paměti, že specifika obou hemisfér, o kterých bude řeč v dalších kapitolách, je třeba brát hypoteticky a s určitým odstupem. Ale ať už je vnímání prostoru, logické myšlení nebo řeč v pravé nebo v levé hemisféře, podle zkušeností to vliv na výsledky metody *Kreslení pravou mozkovou hemisférou* nemá.“ Na závěr kapitoly uvádí v tabulkové formě přehled specifických funkcí obou hemisfér (přejatých z nepřilíživých a moderních zdrojů, což je ovšem dáno obtížnou dostupností relevantnější literatury pro humanitního vědce). Chybí konfrontace s předpoklady studované metody.

Podle mého názoru by bylo lepší buďto

- 1) pokusit se současné poznatky o specializaci hemisfér shrnout a zkonfrontovat s předpoklady metody *Kreslení pravou hemisférou*. Tento postup by byl zcela jistě velmi zajímavý, ale pro studenta humanitního oboru možná dost obtížný.
- 2) celou teorii lateralizace hemisfér opominout a jasně říci, že „pravou mozkovou hemisférou“ budeme brát jako metaforu určitého přístupu ke světu (např. nezávislého na zkušenosti, realistického, vizuálního atd.).

S přihlédnutím k tomu, že teoretická část má z větší části poměrně vysokou úroveň a celkově je práce psána kultivovaným jazykem a s náležitou úpravou, navrhuji práci hodnotit i přes zcela chybnou praktickou část 15-20 body.

Jitka Lindová

